Numărul 303 9 aprilie 2001 1.500 lei

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație şi idei de larg interes național

Publicăm mai jos un extras din Hotărârea Guvernului României, din 24 august 2000, privind autorizarea de funcționare provizorie sau acreditarea specializărilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat şi particular.

Extrasul include poziția 28, litera b, consacrată specializărilor autorizate să funcționeze provizoriu la Universitatea *Spiru Haret*.

Textul publicat în Monitorul Oficial face precizarea că specializările menționate cu două steluțe (**) sunt în curs de acreditare.

La Universitatea *Spiru Haret* au funcționat și funcționează numai specializările aprobate prin Hotărâri ale Guvernului României

Domnului Prof.univ.dr. **IOAN MIHĂILESCU**,
Preşedintele Consiliului Național de Evaluare Academică şi Acreditare

Stimate Domnule Preşedinte,

Vă facem cunoscut că în cotidianul **Adevărul** nr. 3361 din 5 aprilie 2001, în materialul intitulat „*CNEAA avertizează că în România funcționează 24 universități cu specializări neautorizate*" au apărut informații false, şi anume, că la Universitatea *Spiru Haret* funcționează specializarea „*geografie*" la Bacău şi specializarea „*institutor – o limbă străină (franceză)*" la Craiova.

Subliniem că, în cadrul Universității *Spiru Haret*, nu a funcționat niciodată specializarea „*geografie*" la Bacău, iar specializarea „*institutor - o limbă străină (franceză)*" de la Craiova îşi încetase funcționarea, chiar înainte de comunicarea deciziei C.N.E.A.A. de neautorizare (anul universitar 2000-2001).

După investigațiile făcute de conducerea ziarului **Adevărul**, am aflat că eroarea provine din sursa utilizată de jurnalistă, respectiv, „Actualitatea Academică", buletin al Consiliului Național de Evaluare Academică şi Acreditare, nr. 1/martie 2001.

Ne întrebăm, pe bună dreptate, **cu ce scop** a fost plasată Universitatea *Spiru Haret* între cele „**24 aşa-zise universități**" care funcționează cu specializări neautorizate, ştiut fiind că Dumneavoastră, Domnule Preşedinte, în precizările pe care le-ați făcut şi au fost publicate în cotidianul **Adevărul** din 21 februarie 2001, subliniați: „*Aprecierile privind avertismentele pe care Consiliul Național de Evaluare Academică şi Acreditare le-ar fi dat Universității* Spiru Haret *din Bucureşti sunt nereale*". În plus, autorul buletinului C.N.E.A.A. face o confuzie nepermisă între **neautorizarea**, de către C.N.E.A.A., **a unei specializări** şi **funcționarea unei specializări neautorizate**. Buletinul ar fi trebuit să cuprindă specializările care funcționează legal şi cele care funcționează ilegal, fără autorizare. Nici o universitate nu poate fi culpabilizată dacă o specializare nu a fost autorizată, ci numai atunci când specializarea respectivă **funcționează** fără autorizare, situație ce nu s-a întâlnit la Universitatea *Spiru Haret*.

Aceste noi erori ne determină să credem că autorul lor, care se află la C.N.E.A.A., face jocul unor interese, pentru care primeşte foloase necuvenite. Acest fapt nu mai poate fi tolerat, întrucât aduce prejudicii grave atât imaginii Universității *Spiru Haret*, cât şi C.N.E.A.A.; în consecință, autorul lor va trebui să suporte rigorile legii.

Vă adresăm rugămintea, Domnule Preşedinte, să întreprindeți măsurile necesare pentru eliminarea acestor erori din buletinul „Actualitatea Academică", deoarece el a devenit sursă de informare pentru mass-media.

Vă rugăm, totodată, să informați oficial Ministerul Educației şi Cercetării, Comisia pentru Învățământ şi Ştiință a Senatului, Comisia pentru Învățământ, Ştiință, Tineret şi Sport a Camerei Deputaților şi mass-media cu privire la erorile prezente în acest buletin.

Cu cea mai înaltă considerație,

Prof.univ.dr.Aurelian BONDREA,
Preşedintele Fundației *România de Mâine*
şi Rectorul Universității *Spiru Haret*

Bucureşti, 6 aprilie 2001

MONITORUL OFICIAL
AL ROMÂNIEI

Anul XII – Nr. 397 PARTEA I LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ŞI ALTE ACTE Joi, 24 august 2000

HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI
HOTĂRÂRE

pentru înlocuirea anexelor nr. 1 şi 2 la Hotărârea Guvernului nr. 535/1999 privind autorizarea de funcționare provizorie sau acreditarea specializărilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat şi particular

28. Universitatea *Spiru Haret* din București
b) Specializări autorizate să funcționeze provizoriu

Profilul	Specializarea	Forma de învățământ, durata studiilor
1	2	3
ARHITECTURĂ	- Arhitectură și urbanism	zi, 6 ani
ECONOMIC	- Management financiar-contabil**)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Management financiar-contabil (Craiova)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Management financiar-contabil (Constanța)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Marketing și comerț exterior	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Managementul firmei (Brașov)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Finanțe și contabilitate (Râmnicu Vâlcea)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Finanțe și contabilitate (Câmpulung Muscel)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT	- Educație fizică și sport**)	zi, 4 ani
	- Educație fizică și management în sport	zi, 4 ani
	- Kinetoterapie	zi, 4 ani
FILOLOGIE	- Limbă și literatură străină A – Limbă și literatură străină B (engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, rusă, latină)**)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Limbă și literatură străină (engleză, franceză)– Limba și literatura română	zi, 4 ani
FILOSOFIE	- Filosofie și jurnalistică	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
GEOGRAFIE	- Geografie	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
ISTORIE	- Istorie	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
MATEMATICĂ	- Matematică – Informatică	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
MEDICINĂ VETERINARĂ	- Medicină veterinară	zi, 6 ani
MUZICĂ	- Pedagogie muzicală	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
SOCIO–PSIHO–PEDAGOGIE	- Sociologie – Psihologie	zi, 4 ani
	- Psihologie – Pedagogie (Brașov)	zi, 4 ani
	- Institutori – Educație fizică (Blaj)	zi, 3 ani
	- Institutori – Desen (Blaj)	zi, 3 ani
	- Institutori – Desen (Câmpulung-Muscel)	zi, 3 ani; f.f., 4 ani
	- Institutori – O limbă străină (engleză – Câmpulung-Muscel)	zi, 3 ani; f.f., 4 ani
	- Institutori – O limbă străină (franceză)	zi, 3 ani; f.f., 4 ani
	- Institutori – Muzică	zi, 3 ani; f.f., 4 ani
	- Institutori – Muzică (Râmnicu Vâlcea)	zi, 3 ani
	- Institutori – Muzică (Câmpulung-Muscel)	zi, 3 ani
ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE	- Administrație publică (Brașov)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
ȘTIINȚE JURIDICE	- Drept**)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Drept (Constanța)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani
	- Drept (Râmnicu Vâlcea)	zi, 4 ani; f.f., 5 ani

Notă: **) Specializări în curs de acreditare

ECONOMIA

în centrul controverselor privind globalizarea

Prof.univ.dr. Constantin MOISUC
Asist.univ. drd. Elena GURGU

(Urmare din numărul trecut)

Un factor esențial în procesul globalizării l-au reprezentat și îl reprezintă societățile transnaționale (multinaționale, internaționale) care, prin diferite mecanisme, influențează economia diferitelor state sau grupe de state. Printre aceste mecanisme reținem: prețurile de transfer, manipularea dobânzilor internaționale, influențarea cursului de schimb valutar și, mai recent, autonomia stabilirii impozitelor ce le plătesc statelor prin dispersia înregistrării societăților transnaționale și filialelor lor în diferite state ale lumii care au impozite reduse. Societățile transnaționale creează filiale în țări care sunt adevărate „oaze fiscale" și în care se centralizează bilanțul comercial și se plătesc impozitele, fără ca măcar să aibă o activitate economică reală, productivă în acel loc. Astfel, un exemplu relevant ni-l oferă bilanțul concernului BMW. Conform acestuia, o treime din profitul BMW provine de la filialele sale din Belgia, dar în această țară, culmea nu se produce nici un autoturism marca BMW și asta datorită faptului că nu are activitate productivă în această țară.

Sub presiunea societăților transnaționale, Organizația Mondială a Comerțului plănuiește desființarea definitivă a tuturor taxelor vamale în întreaga lume, creându-se astfel o economie transnațională. În acest sens, secretarul general al O.M.C. a cerut guvernelor statelor membre ca până în anul 2020 să se renunțe la toate acordurile regionale și să facă din întreaga lume o zonă a comerțului liber. Aceasta va conduce la acutizarea crizei locurilor de muncă, mai ales în țările dezvoltate, unde salariile sunt foarte ridicate, iar societățile transnaționale vor căuta implementarea de firme cu preponderență în țările cu salarii mai reduse.

Progresul tehnic, ca motor esențial al avântului transnaționalelor, are nu numai efecte pozitive. Astfel, prin creșterea productivității muncii și introducerea mașinilor flexibile se produce o reducere a locurilor de muncă, un număr tot mai mic de angajați, muncitorii asigurând necesarul de bunuri și servicii pentru un număr tot mai mare al populației. Privitor la această tendință, un grup de oameni de afaceri și de știință americani au apreciat că în prima jumătate a secolului XXI numai 20% din populația aptă de muncă ar fi suficientă pentru a asigura avântul economiei mondiale, iar 80% ar reprezenta un „surplus" care ar putea să fie lipsit de un loc de muncă. Pragmaticii întruniți la San Francisco (în hotelul Fairmont) au lansat sintagma de „20% versus 80%", preluând din vocabularul fostului consilier al președintelui Jimmy Carter (Zbigniev Brzezinski) noțiunea de „tittytainment" („tits" + „extertainment") care se traduce în limba română prin întreținut – ca un bebeluș la sânul mamei.

Deci, globalizarea își arată, mai devreme sau mai târziu, și laturile sale mai puțin plăcute sau agreate de marea majoritate a participanților la acest proces.

În economia mondială contemporană s-au creat trei poli regionali (S.U.A., U.E. și Japonia) care au devenit centre de atracție a mai multor state și acționează ca principale surse de tehnologie, comerț și capital preponderent pentru țările din zonele limitrofe. S-a creat așa-numita „triadă". Unii economiști sau politicieni văd în procesul de globalizare sau mondializare un factor de dezintegrare a economiei naționale și a statului, lucru care nu poate fi încă confirmat sau infirmat. În orice caz, economii naționale autarhice, adică state care pot adopta măsuri fără să țină seama de interesele celorlalte state, nu mai pot exista în contextul actual al economiei mondiale. Dar, în același timp, sunt opinii care apreciază că globalizarea este îndreptată și spre subminarea unor organizații economice regionale, în care se dorește să se pătrundă și să se evite măsurile protecționiste regionale. Nici această posibilitate nu este exclusă, dar nici confirmată până în prezent.

Se constată că deși țările dezvoltate sunt adeptele globalizării, în cadrul triadei menționate mai sus o poziție mai puțin puternică o are Japonia. Acest fapt l-a determinat pe președintele corporației SONY să ceară adoptarea unui sistem armonizat al întreprinderilor, cu reguli și proceduri stabile, care să depășească granițele naționale și centrele triadei și care să constituie nucleul unei noi ordini economice mondiale.

În contextul actual observăm deplasarea obiectivului strategiei noii ordini economice mondiale de la lichidarea subdezvoltării (așa cum s-a convenit la ONU în 1974), la globalizarea economiei mondiale (așa cum susțin în prezent țările dezvoltate).

Există o capcană a globalizării?

Nemaiexistând amenințarea dictaturii proletariatului, aceasta este înlocuită cu dictatura pieței mondiale. Astfel, guvernele sunt supuse unor constrângeri de către economia de piață mondială încât nici nu mai sunt în stare să adopte măsuri care să îmbine politica economică cu politica socială și politica comercială. În acest context, orice politică se metamorfozează într-un spectacol al neputinței și statul democratic își pierde legitimitatea. Analizând aceste aspecte, Hans-Peter Martin, în lucrarea sa „Capcana Globalizării", apreciază că globalizarea devine o capcană pentru democrație. Dar, adevăratul pericol, în viziunea președintelui O.N.U., Butros Butros – Ghali, va interveni atunci când „globalizarea va fi dirijată de un sistem autoritar și nu de unul democratic".

Vârfurile de lance instituționale globale sunt: Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și Organizația Mondială a Comerțului. Astfel, în anii '80 și '90 Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și-a deschis sursele de finanțare depășind cu mult cotele de capital ale țărilor membre prevăzute în raportul de la Bretton Woods, trecându-sa la sistemul acordurilor stand-by. Aceste acorduri sunt de valori mari și de lungă durată, în condiții favorabile pentru debitor (primitorul de fonduri) sub aspectul dobânzii, perioadei de grație, termenului de rambursare ș.a. Dar împrumuturile stand-by sunt însoțite și de o serie de condiții economice și politice pe care trebuie să le traducă în viață statele primitoare și care se referă la politica fiscală, politica bugetară, politica veniturilor și politica prețurilor, într-un cuvânt cele mai importante pârghii economice pe care le poate avea un stat. Din lipsă de bani, statele membre sunt nevoite să accepte aceste condiții. Deși greu acceptate de populația autohtonă, fiind privite ca măsuri nepopulare (de aici și mișcările sociale și uneori politice contra deciziilor F.M.I.), măsurile impuse de F.M.I. se fac în condiții aproximativ identice pentru diverse state ale lumii, aproape fără discriminare, deseori rupte de realitățile concrete. Astfel, se realizează un model unic de asistență și dezvoltare, el contribuind în mod susținut la accelerarea procesului de globalizare.

Însă, în ajunul trecerii la secolul XXI se pare că F.M.I. vrea să își schimbe imaginea, adoptând o decizie destul de radicală. Astfel, la sfârșitul lui septembrie 2000, sub presiunea nemulțumirilor populației din diferite zone ale lumii – adunate în fața clădirii unde se ține Conferința de la Praga a F.M.I. și Băncii Mondiale – directorul general al F.M.I. (Horst Kohler) afirma: „Nu am venit aici pentru a întoarce Fondul cu capul în jos, dar cred că anumite schimbări sunt necesare, și ele trebuie făcute fără întârziere".

În ceea ce privește Banca Mondială, ea acordă împrumuturi foarte avantajoase economic, dar – de asemenea – însoțite de condiții economice și politice privitoare la viața internă a țărilor primitoare.

Dar cea mai mare opoziție din partea grupărilor sindicale și a unor cercuri politice o cunoaște Organizația Mondială a Comerțului (O.M.C.), deoarece anexele la acordul de creare în 1995 a O.M.C.-ului prevăd măsuri juridico-administrative de unificare a funcționării economiei mondiale. În acordurile adoptate se prevede introducerea de măsuri transnaționale privind comerțul, investițiile și dreptul de proprietate intelectuală. Astfel, statele membre pot fi trase la răspundere și supuse penalităților directe sau indirecte (prin introducerea de către alte state membre de măsuri restrictive, anularea clauzei națiunii celei mai favorizate, introducerea de embargouri etc.) pentru orice măsură juridică și administrativă adoptată pe plan intern, dacă ea contravine acordurilor O.M.C.-ului. Orice stat membru O.M.C. care se simte lezat de o măsură sau alta adoptată de către un alt stat membru poate cere O.M.C.-ului rezilierea actelor legislative interne ale celui care a adoptat acea măsură.

Probleme reale

Dezvoltarea interdependențelor dintre statele și economiile naționale ale lumii face ca apariția unor procese și fenomene critice într-o țară sau alta să se transmită în același timp (prin fluxurile economice internaționale) și asupra altor țări, ducând la apariția **problemelor globale** ale economiei mondiale. Exemplul cel mai evident este energia și criza energetică care au atras, direct sau indirect, toate statele lumii. Energia devine astfel o problemă globală. De asemenea, subnutriția, malnutriția și foametea (care domină partea cea mai mare a lumii) au efecte negative și asupra țărilor socotite „cămări alimentare ale lumii", prin faptul că prin sistemul prețurilor internaționale, acestea induc și în țările cu bogate resurse alimentare o creștere a prețurilor ca urmare a raportului cerere/ofertă, ceea ce afectează și populația din aceste țări. Alimentația este și ea o problemă globală. Printre problemele globale mai putem adăuga: problema mediului, problema înarmărilor, problema decalajelor economice, problema materiilor prime etc.

Soluționarea acestor probleme aflate în stare critică poate fi realizată fie prin cooperarea economică dintre state, fie prin adoptarea și impunerea de măsuri globaliste.

Pe plan științific și metodologic, o contribuție importantă privind studierea problemelor globale pe bază de modele globale o au rapoartele către Clubul de la Roma. Aceste rapoarte – în număr de 18 până în prezent – reprezintă o metodă inevitabilă de cercetare a economiei, dar opiniile exprimate în diferite rapoarte sunt contradictorii. Astfel, în cel de-al II-lea raport către Clubul de la Roma se introduce o noțiune nouă, de suveranitate funcțională asupra resurselor, în locul noțiunii de suveranitate națională, deoarece resursele naturale ar urma, în concepția autorilor, să fie gestionate în mod global de o autoritate internațională. De altfel, se utilizează un ansamblu de termeni și noțiuni, cu semnificații deseori identice, cum ar fi: „economie mondială", „economie globală", „economie transnațională" ș.a. dar, deseori, în conținutul acestora se scoate în relief o latură sau alta a problematicii globalizării sau mondializării.

În încheiere vrem să subliniem că procesele de globalizare, mondializare, transnaționalizare sunt procese obiective, inevitabile, ca urmare a creșterii interdependențelor economice dintre state și a dependenței statelor de economia mondială, a deschiderii inevitabile spre exterior a economiilor naționale (determinată de participarea la diviziunea internațională a muncii). Dar conținutul acestor noțiuni este definit în mod variat de diferitele cercuri politice, economice și științifice. Aspectul de fond care desparte pozițiile autorilor care abordează aceste probleme este poziția față de națiune, stat național și suveranitate națională. Dar și aceste ultime noțiuni trebuie să cunoască un conținut dinamic, o dată cu evoluția economiei, tehnologiei, culturii, civilizației care nu mai pot fi privite într-un sens îngust, de închistare, de autarhie, de izolare, ca guvernele naționale și statele naționale să facă orice cu propria populație, cu propria economie, rupt de realități internaționale și de cerințele progresului istoric național și mondial.

Studenți din anul I al Facultății de Geografie la un seminar de limba engleză

In memoriam

Profesorul universitar doctor Adam Popescu

A încetat din viață, după o scurtă, dar grea suferință, profesorul universitar doctor Adam Popescu. La cei peste 70 de ani era în plină forță creatoare, activ şi animat de o caldă solidaritate față de toți cei în mijlocul cărora a trăit, a muncit, şi-a asumat nu puține privațiuni din dorința supremă ca generațiile de studenți, în număr de peste 50, cărora le-a fost părinte spiritual, să se formeze într-o ambianță de creație, de cinste, de respect față de lege, de ataşament față de valorile româneşti şi universale.

S-a născut la 29 noiembrie 1924 în comuna Vaideeni din județul Vâlcea. După absolvirea liceului a urmat Academia Comercială din Bucureşti, a cărei licență o obține în anul 1948, şi Facultatea de Drept a Universității din Bucureşti, absolvită în 1949. Ulterior obține titlul de doctor în ştiințe printr-o lucrare care-l consacră ca pe un cercetător avizat în domeniul Ordinei de drept. Printr-o muncă intensă, plină de dăruire şi competență, urcă toate treptele activității din învățământul superior, de la asistent la profesor universitar. Promotor al spiritului interdisciplinar în activitatea universitară, Adam Popescu aplică, timp de o jumătate de secol, o viziune de sinteză asupra domeniilor economic, tehnic şi juridic, evidențiind cu fiecare prilej superioritatea inițiativelor tehnico-economice plasate sub protecția principiilor de drept. Cei care l-au cunoscut îndeaproape, care i-au audiat cursurile sau care au participat la dezbaterile seminariale desfăşurate sub conducerea sa şi-l amintesc pe universitarul Adam Popescu ca pe un specialist de înaltă clasă, cu idei expuse limpede, într-un limbaj sintetic, lapidar, sub care mocnea o combustie spirituală puternică. A fost un om devotat integral profesiunii de dascăl, de educator moral şi profesional al tineretului universitar, în favoarea

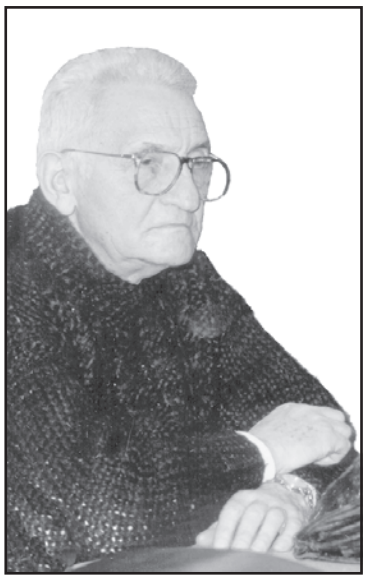

căruia succesivele generații de studenți ai Institutului de Construcții din Bucureşti, în fața cărora profesorul Adam Popescu a consacrat în termeni superlativi vocația de dascăl, pot aduce nenumărate mărturii emoționante.

În urmă cu zece ani, profesorul universitar doctor Adam Popescu a participat, ca membru fondator, la întemeierea Fundației *România de Mâine*, în cadrul căreia a îndeplinit funcția de vicepreşedinte. A luat, de asemenea, parte activă la înființarea, în cadrul Fundației *România de Mâine*, a Universității *Spiru Haret*, unde a funcționat ca prorector. Competența profesională, spiritul său organizatoric şi pasiunea pentru lucrul temeinic făcut s-au manifestat aici plenar şi au reuşit să solidarizeze cadrele didactice din generații diferite într-un corp universitar omogen, puternic, animat de generoasele idealuri naționale proprii Fundației *România de Mâine* şi Universității *Spiru Haret*. Concomitent, prof.univ.dr. Adam Popescu a desfăşurat şi o bogată activitate publicistică. La Editura Fundației *România de Mâine* au apărut, în mai multe ediții, două dintre lucrările sale de referință: *Teoria dreptului* şi *Drept funciar şi proceduri funciare*, pentru aceasta din urmă având calitatea de coautor.

Prin încetarea sa din viață, prof.univ.dr. Adam Popescu lasă un gol dureros resimțit de profesori şi studenți, de toți cei cu care a colaborat şi i-au fost aproape. Dar, totodată, lasă în urma sa şi un exemplu luminos de muncă, de solidaritate universitară, de devotament față de profesiunea de dascăl, de îndrumător spiritual al tineretului. Şi cum tocmai asemenea pilde vii stau la baza tradițiilor rodnice, amintirea profesorului universitar doctor Adam Popescu are valoarea unui stimulent, în ordinea autoperfecționării şi complinirii eforturilor de creație, față de toți cei ce l-au cunoscut.

Consiliul de conducere al Fundației *România de Mâine* şi Senatul Universității *Spiru Haret*

Fundația *România de Mâine* — Universitatea *Spiru Haret* participă la un promițător parteneriat internațional

***M-ETIC – Mobility E-Training and Innovation Center – proiect co-finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului* Leonardo da Vinci**

Proiectul s-a născut în România, din inițiativa firmei de consultanță GULTEN CONSULTANTS, cu colaborarea partenerilor săi, Fundația* România de Mâine – *Universitatea* Spiru Haret, *Fundația* PAEM *Alba şi* AF Vejle *Danemarca.

El răspunde nevoilor identificate de furnizorii de instruire vocațională să îşi adapteze în permanență cunoştințele şi modul de predare la schimbările tehnologice actuale, în domeniile managementului strategic şi al resurselor umane, tehnicii informatice şi de comunicare şi proiectării asistate de calculator. Aceste domenii au fost selectate în baza unui studiu la nivel național, desfăşurat în 1997, pe un eşantion de 100 instituții active în domeniu.

Grupul țintă îl constituie furnizorii de instruire vocațională, din instituții private şi publice, cu experiența relevată, selecționați pe baza unui set definit de criterii: expertiza, experiența, vârsta, limba engleză etc.

Un grup de 10 specialişti urmează să efectueze o vizită de studii în Danemarca, în perioada 22-28 aprilie a.c., pentru un schimb de experiență cu partenerii danezi. În pregătirea vizitei, aceştia au elaborat un chestionar cu privire la necesitățile actuale de instruire vocațională pe piața românească, care a fost distribuit la 100 instituții. Acelaşi chestionar, în limba engleză, a fost trimis partenerului străin pentru distribuire în țara acestuia. Specialiştii vor prelucra şi vor compara rezultatele anchetei în cele două țări.

Proiectul se va finaliza cu elaborarea unor modele de instruire combinată – în clasă şi la distanță în domeniile prevăzute. Ele vor fi continuate printr-un proiect numit P-ETIC (Pilot E-Training and Innovation Center), depus spre co-finanțare la Agenția Națională *Leonardo da Vinci* în runda 2001, care va încerca să realizeze o rețea transnațională de instruire vocațională, atrăgând şi parteneri importanți din Italia şi Grecia.

Gulten SAFTA-ZECHERIA

DIRECTOR GENERAL GULTEN CONSULTANTS

Opinii în Opinia națională

Revoluție în comunicarea umană

Dr. Ion MITRAN

(Urmare din nr. trecut)

Problema care se pune este însă **gradul de independență reală a mijloacelor de informare în masă**, dat fiind că, în legătură cu aceasta, se poate determina **spiritul partizan.** Se înțelege, nu este vorba aici de publicațiile de partid, declarate sau recunoscute ca atare; pot exista publicații, posturi de radio şi televiziune, publice sau private, care, autointitulându-se ori declarându-se „indendente", practică un evident partizanat. Existența sentimentului partizan „implică faptul de a te declara de partea cuiva, presupune că ai convingeri şi sentimente cu privire la cursul potrivit al acțiunii politice, înseamnă sprijinirea unor grupuri din opoziție în raport cu altele"[6], ceea ce presupune exprimarea deschisă a acestor poziții, partizanatul declarat fiind mărturia unei vieți democratice normale. Există însă şi partizanate „discrete" sau limitate, ascunse sub eticheta „independenței", după cum, sub aceeaşi etichetă se afirmă partizanate agresive, ostile. Fenomenul este caracteristic tuturor societăților democratice, îmbrăcând unele particularități în sistemele de tranziție.[7]

Dată fiind natura psiho-socială a jurnalismului, oamenii urmăresc cu mai mult interes o poveste „tare" decât o analiză politică amănunțită, ziarele excelând adesea în ştiri senzaționale, „ştiri-bombă", picurate în conştiința publică pentru ca a doua zi ele să fie înlocuite de altele, mai mult sau mai puțin semnificative. Deturnarea conceptului de competiție, de concurență în domeniu a creat un fel de manie „profesională" pentru „anume" relatări, dintre care unele rămân mereu departe de realitate. Aici nu este însă vorba numai de „partizanate" mai mult sau mai puțin evidente, ci şi de **interese comerciale,** dar şi **politice**, mai mult sau mai puțin sesizabile din postura „consumatorului" de presă.

Politicienii îşi fac mereu loc către atenția mijloacelor de informare în masă, fiind sesizabile, potrivit unor observații mai îndelungate, următoarele căi: **în primul rând**, captarea atenției mass-media prin vorbe şi prin fapte, ceea ce este legitim, mai ales în cazul în care au „ceva" de spus, dar mulți cad în ispita de a spune mereu „altceva"; **în al doilea rând**, politicienii încearcă să câştige influență asupra jurnaliştilor; **în al treilea rând**, ei recurg la controlul direct sau disimulat asupra informării în masă, utilizând pro-domo puterea de care dispun, formulând legi ale presei şi televiziunii. O influență în această privință are şi faptul că politicienii decid, direct sau indirect, asupra repartizării funcțiilor de conducere şi a finanțării posturilor publice de televiziune sau industriei poligrafice. Se înțelege, acestora nu li se poate lua automat în nume de rău faptul că folosesc jurnaliştii pentru a-şi atinge scopurile, însă „manevrele" pot fi prevenite prin preocuparea ca mijloacele de informare să ajungă în poziția de „detaşare" sau neutralitate față de diversele tendințe acaparatoare şi agresive.

Multitudinea de aspecte ale relației dintre mass-media şi politică pune în lumină adevărul, semnalat de mulți analişti, că „**pentru majoritatea oamenilor, de cele mai multe ori, politica reprezintă o serie de imagini mentale, generate de actualitățile de la televiziuni, de ziare şi reviste, precum şi de discuțiile cotidiene. Acestea creează o panoramă în mişcare, derulată într-o lume cu marele public nu intră niciodată în contact, o lume de care totuşi oamenii ajung să se teamă sau s-o aclame, făcând-o de cele mai multe ori cu pasiune şi, uneori, prin acțiune**"[8].

De aici şi necesitatea conştiinței că „la temelia tuturor dezbaterilor referitoare la relația dintre politic şi comunicare stă noțiunea de spațiu public (sferă publică)[9]. În acest context, comunicarea politică, programată sau spontană (dacă există aşa ceva!), sincer deschisă ori abil încifrată, ca şi problematica şi fizionomia mass-media reprezintă un teritoriu al confruntărilor şi bătăliilor în jurul unor evidente interese de grup sau publice, naționale sau transfrontaliere, de sorginte globalistă sau globalizantă.

6. Gabriel A.Almond, Sidney Verba, *op.cit.*, pag.112.
7. Petru Pânzaru, *Mass-media în tranziție*, Fundația Rompres, Bucureşti, 1996.
8. Murray Edelman, *Politica şi utilizarea simbolurilor*, Polirom, Iaşi, 1999, pag.14.
9. Mihai Coman, *Introducere în sistemul mass-media*. Polirom, Iaşi, 1999, pag.146.

Cultura de profil și specializarea

Lector univ.dr. Eugen GHIORGHIȚĂ

Considerarea diplomei de absolvire a unei facultăți drept una dintre condițiile supraviețuirii în condiții „decente" a devenit deja un loc comun pentru bunul cetățean al României de astăzi. Printre cele mai căutate domenii în care „merită" să ai o diplomă se numără *dreptul* și *economia*.

Intenția lăudabilă de a deveni buni specialiști este umbrită însă de neglijarea până la excludere a necesității cunoștințelor de **cultură juridică** și de **cultură economică**. Tendința de a desconsidera importanța cunoștințelor de cultură în domeniul ales în învățământul superior este tot mai accentuată. Un număr crescând de candidați la admitere, studenți și chiar cadre didactice, asimilează facultățile centrelor de specializare, **considerându-le mai degrabă școli profesionale sau postliceale**, decât instituții universitare.

Pe lângă calitatea de instituție de învățământ superior – și poate în aceeași măsură - Universitatea este și un centru cultural. Considerăm că este necesară clarificarea acestui aspect, esențial pentru desfășurarea procesului de învățământ, având în vedere rapiditatea cu care câștigă teren mentalitatea *specializării înguste*.

În acest articol subliniem rolul culturii ca semn distinctiv, iar nu ca o funcție cumulativă a învățământului superior universitar. Din multiplele orientări din cadrul Universității, ne vom ocupa în cele ce urmează de relația dintre cultură și specializare în învățământul economic.

Se pare că necesitatea abordării general-conceptuale a fenomenelor și proceselor economice nu este clară nici pentru absolvenții de studii economice cu diplome de *economiști,* nefiind surprinzătoare prin urmare nici rezerva pe care o manifestă studenții. Întrebați în legătură cu nevoia de concepte și noțiuni fundamentale, majoritatea studenților răspund că acestea ar fi necesare pentru „cultura generală". Pentru cei mai mulți, sociologia, filosofia științei economice, geografia economică, matematicile economice, istoria economică și istoria gândirii economice ar fi prea puțin necesare, fiind mai degrabă „conglomerate de informații, cunoștințe, ani, date, fapte greu de reținut, formule și demonstrații care se uită". Iată de ce se cade să lămurim măsura în care cunoștințele cu caracter general economic îi sunt necesare unui absolvent de studii economice, fiind necesare clarificări privind următoarele aspecte:

1) Calitatea de ***economist*** ca absolvent de studii economice superioare;

2) Ce se înțelege prin cultură „generală"?;

3) Mentalitatea absolventului de liceu și calitatea de student;

4) Pragmatism și eficiență;

5) Orientare prin formarea unei concepții proprii.

Economistul este înainte de toate un analist

Pentru a vedea ce trebuie să învețe un student în cadrul unei facultăți cu profil economic, trebuie mai întâi stabilită calitatea de „absolvent de studii economice", adică cea de *economist*.

Tendințele de evitare a supraîncărcării planurilor de învățământ au determinat punerea accentului pe specializare, prin marginalizarea disciplinelor formative, de așa-zisă „cultură generală". Nevoia de simplificare și eficientizare a pregătirii viitorilor profesioniști - prin renunțarea la genul de pregătire polimorfică, eclectică generatoare de diletantism - cu accent pe specialitatea facultății (profilului) este invocată de un număr tot mai mare de „economiști", profesori, specialiști.

Treptat s-a format mentalitatea potrivit căreia studentul urmează să devină numai un bun specialist într-un subdomeniu al economiei (management, finanțe, burse, contabilitate, marketing, comerț exterior etc.), studiul trebuind să se axeze pe materiile de specialitate, fără complicarea cu informații inutile, de „cultură generală".

Cu toate acestea, Universitatea eliberează o diplomă de licență pe care figurează calitatea de **economist**, iar nu cea de „contabil", „finanțist" sau „manager financiar-contabil". Ea nu „produce" deci specialiști în genul școlilor „post-liceale" sau al școlilor profesionale.

Universitatea este, sau trebuie să fie, în primul rând, un focar de cultură. În cazul învățământului economic, ea ***formează*** economiști, **analiști ai vieții economice cu o anume specializare**. Economistul este așadar, în primul rând, un **analist**. Pregătirea lui trebuie să cuprindă cunoștințe fundamentale, care să îi ofere o perspectivă sincronic-comparativă a lumii contemporane, respectiv o înțelegere a proceselor economice în devenirea lor, pe termen scurt, mediu și lung.

Ceea ce îl deosebește pe economistul - specializat într-un domeniu - de contabil sau de agentul de bursă este tocmai amploarea perspectivei, primul având capacitatea unor analize largi, mai cuprinzătoare, înțelegând **altfel** decât simplul contabil ceea ce se petrece în însuși domeniul specializării sale. Altminteri, pentru pregătirea unui *contabil* sau *finanțist* sunt suficiente nivelul și structura cunoștințelor de specialitate dobândite într-un liceu economic, urmat de o perioadă de șase sau douăsprezece luni de practică sau „stagiatură".

Adnotări la sintagma „cultură generală"

Pe de altă parte, întrucât cunoștințele oferite la discipline precum filosofia economică, geografia economică mondială, istoria economică, matematicile economice sau tehnologiile moderne sunt considerate mai degrabă cunoștințe de „cultură generală", trebuie precizat **sensul sintagmei „cultură generală"**.

După cum afirma unul din marii filosofi ai secolului XX – José Ortega y Gasset - cultura nu poate fi decât *generală*. Pentru omul obișnuit, calificativul *generală* induce ideea de „ornamental". În accepția autorului amintit, care pune în discuție mentalitatea omului de rând, sintagma „cultură generală" este absurdă, reflectându-i „filistinismul" și lipsa de sinceritate. Cultura nu poate fi decât *generală*. Cine știe bine fizică sau matematică nu este cult, ci este „tobă de carte". În general, când se vorbește despre necesitatea transmiterii în afara cunoștințelor de strictă specialitate și a celor de *cultură generală* „se declară intenția ca studentul să primească o serie de cunoștințe ornamentale și cu o valoare vag educativă pentru caracterul sau inteligența lui." Astfel, cultura generală este receptată ca ceva aproximativ, fiind indiferentă disciplina aleasă, „dintre acelea mai puțin tehnice și mai vagi: poți foarte bine să faci filosofia, poți să faci istoria, dar la fel de bine poți să faci sociologia"[1].

Rostul cunoștințelor de cultură nu este unul ornamental, ci unul adânc formativ. Omul își formează concepțiile și învață să se orienteze în lume prin cunoștințele de cultură dobândite. Ca atare, disciplinele de **cultură *economică*** – matematica (cu trimiteri precise spre econometrie – de altfel, matematica aplicată în economie este mai puțin o disciplină de cultură economică și mai degrabă un instrument esențial pentru desfășurarea analizelor economice), istoria (economiei europene și a României), întocmai ca și geografia (economică mondială și a României), filosofia (cu precizarea locului economicului între celelalte domenii ale existenței sociale și gnoseologiei), economia europeană sau internațională, sociologia economică etc. - nu au menirea să „informeze", ci **să formeze,** realizând structura de rezistență a edificiului de cunoștințe al specialistului.

În haosul și confuzia vieții, afirma Ortega y Gasset, mintea omenească se străduiește să găsească „drumuri", „căi", cu alte cuvinte „clare și ferme despre Univers, convingeri pozitive despre ceea ce sunt lucrurile și lumea. Ansamblul, sistemul lor este cultura în adevăratul înțeles al cuvântului. Prin urmare, exact contrariul ornamentului. Cultura este ceea ce îl salvează pe om din naufragiul vieții, ceea ce îi îngăduie să trăiască fără ca viața lui să fie o tragedie lipsită de sens sau o totală înjosire.[2]"

Specializarea îl ajută pe economistul-contabil, economistul-finanțist etc. să *supra-viețuiască*, în vreme ce cultura îi susține *viețuirea*, *înțelegerea* dintr-o **altă** perspectivă – pe care o putem califica, fără să exagerăm, drept *superioară* - a lumii în care trăiește. „Nu putem trăi omenește fără idei. De ele depinde ce vom face, iar a trăi nu este decât a face un lucru sau altul. […] În acest sens – care prin el însuși nu are nimic intelectualist – suntem ideile noastre."[3]

Pentru **economistul „obișnuit", de nivel mediu**, înțelegerea transformărilor economice și sociale din perspectiva evoluțiilor pe termen lung, pe baza comparațiilor diacronice și sincronice, capacitatea apelului la metode econometrice de analiză, înțelegerea proceselor economico-sociale într-o cât mai largă anvergură îi oferă posibilitatea formării unei concepții, emiterii unor ipoteze personale, argumentate cu privire la evoluția societății omenești.

Cunoștințele de cultură „generală" ar fi fost normal să fie stăpânite, în parte, din liceu, ce-i drept fără tenta *economizantă* pe care le-o oferă învățământul superior economic. Universitatea oferă șansa recuperării, *revitalizării* componentei culturale. „Cultura este **sistemul *vital* al ideilor fiecărui timp**. N-are nici o importanță dacă aceste idei nu sunt, în parte sau în ansamblu, științifice."[4]

Atitudinea de abandon manifestată de unii oameni de cultură în fața ofensivei specializării pure pare să fie determinată, în cel mai bun caz, de dezorientare, dar cel mai adesea de descurajare și lehamite. Și totuși nu putem accepta cu nepăsare și permite *barbarizarea* universității (după cum denumește Ortega y Gasset tendința de excludere a cunoștințelor de cultură din planurile de învățământ ale instituțiilor de învățământ superior), transformarea ei - pe calea unui mimetism rău înțeles și aplicat - în „școală profesională".

„Universitatea contemporană [aceste rânduri au fost scrise în anul 1924, *nota ns*. E.G.] a dezvoltat enorm învățământul profesional, pe care abia îl schița cadrul cel vechi, și a adăugat investigația, [respectiv, ceea ce astăzi numim „cercetarea științifică", *nota ns*. E.G.] renunțând imediat la predarea sau transmiterea culturii." Ortega y Gasset numește această *opțiune* o „aberație". „Europa suportă acum consecințele funeste ale acestei renunțări. Caracterul catastrofal al situației actuale din Europa este consecința faptului că englezul de rând, francezul de rând sunt *inculți*, nu posedă sistemul vital de idei despre lume și om corespunzătoare timpului nostru. Acest personaj de rând este *noul barbar, înapoiat în raport cu epoca lui, arhaic și primitiv* [sublinierile aparțin autorului citat], în comparație cu teribila actualitate și cu data calendaristică a problemelor lui. Acest nou barbar este profesionistul, mai învățat ca niciodată, dar și mai incult – inginerul, medicul, avocatul, omul de știință."[5]

Vom adăuga la lista „noilor barbari", fără teama de a fi superfluu sau de a exagera, și pe așa-zisul nostru „economist", respectiv „absolventul de învățământ superior economic".

(Continuare în numărul viitor)

Idei controversate în amfiteatrul nostru

Theodor Aman, *Brâulețul*

(Din Galeria de Artă Românească Modernă)

Este necesară revizuirea Constituției ?

Prof.univ.dr. Corneliu TURIANU

Dacă se vrea consacrarea principiului separației puterilor în stat, inclusiv separarea atribuțiilor celor două Camere ale Parlamentului, consacrarea principiului că proprietatea este sfântă și inviolabilă sau introducerea votului uninominal, indiscutabil, răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Numai că, așa cum s-a remarcat pe bună dreptate, capitolele avute în vedere de unii lideri politici nu sunt cele care trebuie, în mod necesar, revizuite. Așa de pildă, în ceea ce privește conceptul și sfera imunității parlamentare, nu ne rămâne decât să citim cum se cuvine titlurile marginale ale celor două texte constituționale, admițând cu toată onestitatea că articolul 69 (intitulat – greșit – „libertatea opiniilor") tratează în realitate *imunitatea parlamentară,* în vreme ce articolul 70 (intitulat – greșit! – „imunitatea parlamentară") soluționează chestiunea *garanțiilor procesuale* derivând din imunitate. Este limpede deci că pentru a corecta această păguboasă eroare de redactare, nu de „revizuirea" legii noastre fundamentale este nevoie, ci de „reunirea" celor două texte într-un articol unic, cu două alineate, asemeni soluțiilor date în alte Constituții, de pildă cea franceză (art.26), cea italiană (art.68) etc. Este de remarcat că textul Constituției franceze coincide cu textul Constituției noastre din 1923 (art.54), făcându-se cuvenita distincție între faptele săvârșite de un membru al Parlamentului *în exercitarea* sau *în afara exercitării (mandatului) funcțiilor sale*, cele din urmă putând fi cercetate fără nici o oprelişte, protecția privind doar starea de libertate a acestuia.

Nu ne propunem să dezvoltăm aici problematica imunității parlamentare. Reținem doar că imunitatea consacrată în prezent în art. 69 nu privește decât acele infracțiuni rezultând din exprimarea voturilor sau opiniilor în parlament (*imunitate substanțială)* și operează automat, în sensul că nu trebuie să intervină nici un fel de constatare judiciară pentru existența ei. Pentru infracțiunile ce nu au nici o legătură cu mandatul de parlamentar, comise deci în afara exercitării funcțiilor sale, el răspunde juridic ca oricare alt cetățean, singurele înlesniri ce i se recunosc fiind de ordin procedural (*imunitate procedurală* – consacrată în prezent în art.70). Aceasta este deci o consecință procedurală, iar nu substanțială, derivată nu din întinderea imunității parlamentare (imunitate relativă), ci din cauza rațiunii sale. Dincolo de aceste observații este, cred, limpede că „imunitatea" la care se referă articolul 70 din Constituție nu constă în aceea ca parlamentul să nu poată fi urmărit, privat de libertate, percheziționat sau trimis în judecată, ci în aceea că nu poate fi pus în aceste situații fără autorizarea Camerei de care aparține.

Problema pe care ne-o punem și la care încercăm să găsim un răspuns este însă de a şti dacă imunitatea şefului Statului consacrată de legea noastră fundamentală satisface principiile care stau la baza ei.

Imunitatea şefului Statului – indiferent că este vorba de preşedintele unei republici sau de un monarh constituțional – își găseşte justificarea în considerațiuni de interes și oportunitate politică. Şeful Statului, înainte de a fi o persoană este o instituție, cea mai înaltă instituție politică în Stat. Or, pentru a păstra acestei instituții autoritatea și puterea de care are nevoie este bine să nu se poată aduce nici o atingere persoanei care reprezintă această instituție. Fiindcă în ziua când în jurul acestei persoane s-ar urzi tot felul de învinuiri, când acestea ar fi aduse în justiție, iar şeful Statului ar compărea la bară, atunci imunitatea sa ar fi complet zdruncinată, căci în rândurile populației se vor forma curente opuse, unele pentru, altele contra şefului Statului şi astfel la tot momentul ar putea izbucni adevărate războaie civile atât de păgubitoare pentru menținerea şi propăşirea ordinii publice. Imunitatea acordată şefului Statului pune, din contră, stavilă unor atare zbuciumări care macină temelia statului. Dacă la adăpostul acestei imunități şeful Statului comite fapte grave prin care se încalcă prevederile Constituției, ei bine, el poate fi suspendat din funcție şi demis prin referendum. Ca o consecință a acestei justificări de ordin politic, în care se are în vedere instituția, iar nu persoana în sine, legiuirile tuturor statelor, indiferent de forma de guvernământ, admit că imunitatea şefului Statului nu poate fi decât generală. Pe baza acestei imunități, şeful Statului nu poate fi niciodată subiect de drept penal. Mai mult, nici un fel de investigații, urmăriri sau alte proceduri nu pot avea loc atunci când şeful Statului ar săvârşi vreo infracțiune. Imunitatea sa este nu numai *generală*, dar şi *absolută*, în sensul că în orice condiții şi oriunde şeful Statului ar săvârşi vreo infracțiune, acesta scapă incidenței legii penale. Tocmai din cauza acestui caracter absolut se admite că imunitatea îşi produce efectul chiar dacă infracțiunea a fost săvârşită înainte de venirea în funcția de şef al Statului, dar nedescoperită sau nejudecată încă, şi chiar atunci când după săvârşire a încetat funcția.

Legea noastră fundamentală admite că: „Preşedintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 70 se aplică în mod corespunzător" (art.84 alin.2). Iar în alineatul următor al textului, adăugă: „Camera Deputaților şi Senatul, în şedință comună, pot hotărî punerea sub acuzare a Preşedintelui României pentru înaltă trădare..."

Aceste din urmă adăugiri – trimiterea la prevederile art. 70 şi „punerea sub acuzare...pentru înaltă trădare" – mă obligă să conchid că la noi, ca la nimeni alții, imunitatea recunoscută preşedintelui României nu numai că nu este generală, în sensul că şeful Statului nu poate fi niciodată subiect de drept penal, dar nici absolută, în sensul că în orice condiții şi oriunde şeful Statului ar săvârşi vreo infracțiune, aceasta scapă incidenței legii penale! Se pare că bravii noştri constituționalişti „uită" o serie de lucruri.

Mai întâi, prevederile aricolului 70 nu au cum să se aplice şefului Statului „în mod corespunzător", ele circumscriind doar obiectul imunității parlamentare a deputaților şi senatorilor „pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului".

Apoi, dacă domnii parlamentari „pot hotărî punerea sub acuzare a Preşedintelui României pentru înaltă trădare", s-ar putea înțelege că ei înşişi ar urma să instrumenteze o cauză de competența Curții Supreme de Justiție. Ceea ce este absurd. În realitate, textul în discuție se inspiră din Constituția Franței, care, şi ea, admite posibilitatea judecării preşedintelui în caz de înaltă trădare. Numai că, spre deosebire de noi, francezii au dus lucrurile până la capăt. Pe de o parte, infracțiunea de înaltă trădare este definită ca atare, iar judecarea ei este încredințată unei instanțe speciale: Înalta Curte de Justiție, care nu se confundă cu echivalentul francez al Curții Supreme de Justiție, respectiv Curtea de Casație.

Desigur, nu este obligatorie existența unei instanțe speciale după modelul francez sau chiar al vechii noastre legislații. Nimic deci nu ne împiedică să recunoaştem competența Curții Supreme de Justiție. Dar, așa stând lucrurile, este de neînțeles de ce la mai bine de zece ani de la intrarea în vigoare a Constituției, legislația noastră penală – în pofida numeroaselor modificări ce urmează a-i fi aduse – nu conține definirea *infracțiunii de înaltă trădare* şi nici pedeapsa aplicabilă. La fel de neînțeles este faptul că între competențele Curții Supreme de Justiție – așa cum au fost stabilite prin recenta modificare a Codului de procedură penală – nu figurează, așa cum ar fi fost firesc, posibilitatea judecării preşedintelui țării!

Ca urmare, nu ne rămâne decât să tragem concluzia că se vrea neaplicarea menționatei prevederi constituționale, care, astfel, este menținută la nivelul unei simple afirmații.

Cu toate acestea, credem că de o manieră sau alta se impune clarificarea situației în sensul recunoaşterii oneste a imunității absolute a şefului Statului în lumina motivațiilor de mai sus. Dar aceasta nu se poate face decât prin eliminarea prevederilor art.84 alin. 2, fraza a II-a şi art. 84 alin.3, integral, urmându-se procedura de revizuire.

Nicolae GRIGORESCU
Țărancă din Muscel
(Galeria de Artă Românească Modernă)

Hristos a înviat!

El a venit s-aducă pacea
Și înfrățirea tuturor!
Din toată lumea asupriții
În jurul lui s-au grămădit,
Și vijeliile de patimi
La glasul lui au amuțit:
«Fiți blânzi cu cei ce vă insultă,
Iertați pe cei ce vă lovesc,
Iubiți pe cei ce-n contra voastră
Cu vrăjmășie se pornesc»...

Voi toți ce-ați plâns în întuneric,
Și nimeni nu v-a mângâiat,
Din lunga voastră-ngenunchere,
Sculați... Hristos a înviat!

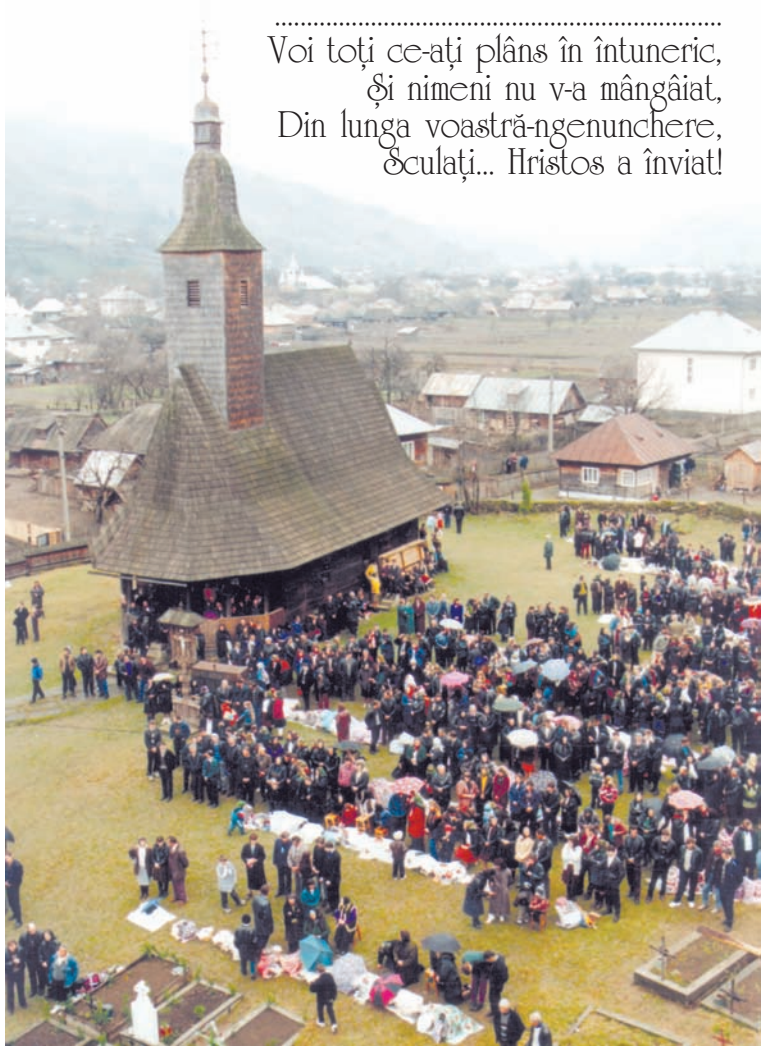

LIBRĂRII ALE UNIVERSITĂȚII SPIRU HARET:

București:
• Splaiul Independenței 313,
„Didactica" Complex *Politehnica*,
• Palatul Sporturilor şi Culturii, Parcul Tineretului,
• Şos. Berceni nr.24
Constanța: str. Unirii nr. 32-34
Brașov: str. Turnului nr. 5
Blaj: str. Tudor Vladimirescu nr. 80
Craiova: str. Constantin Brâncuşi nr. 11
Râmnicu Vâlcea: General Praporgescu nr. 22
Câmpulung Muscel: str. Traian nr. 223

Programul

Postului de televiziune *România de Mâine*

Post propriu de televiziune, național, universitar şi cultural

Dotat cu tehnică de ultimă generație în domeniu, Centrul de televiziune *România de Mâine* transmite emisiuni specializate pentru învățământul la distanță al Universității *Spiru Haret*, precum şi emisiuni cu caracter cultural, universitar, informativ, de larg interes public.

Luni
9 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***O oră cu Nicolae Cristache.*** Revista presei
9:00 ***Secvențe studențeşti***
9:10 **Facultăți cu profil economic** Economie politică (6) 15:20 (r)
9:50 **Prezentare. Facultățile din Braşov ale Universității *Spiru Haret*** 16:00 (r)
10:00 **Facultatea de Sociologie - Psihologie** Psihologia educației (8) 16:15 (r)
10:35 ***Semnal editorial.* Sociologie** 16:45 (r)
10:45 **Facultățile de Marketing şi de Management** Matematici pentru economişti (3) 16:55 (r)
11:15 ***„Râul din pădure”.*** Reportaj turistic 17:25 (r)
11:20 **Facultatea de Drept** Drept civil (8)17:35 (r)
11:50 ***Gustav Klimt la Peleş***. Documentar 18:05 (r)
12.05 **Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine** Istorie şi civilizație franceză (7)19:00 (r)
12:50 ***Spiru Haret – ctitor de şcoală românească***
12:55 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Bazele informaticii (6) 20:10 (r)
13:25 ***Cocoşul de Hurez.*** Documentar 19:40 (r)
13:55 **Facultatea de Filosofie şi Jurnalistică** Teoria comunicării (6)
14:50 ***Nemuritorul jazz*** 20:40 (r)
18:20 ***TVRM.* Repere şi coordonate**
18:30 **Ştiri**
18:50 ***Alma Mater 2001***

Marți
10 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***O oră cu Nicolae Cristache*. Revista presei**
9:00 ***Fotograme universitare***
9:10 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Statistică economică (4) 15:15 (r)
9:40 **Prezentare.** *Facultatea de Management Financiar-Contabil* 15:50 (r)
9:55 **Facultăți cu profil economic** Economie politică (7)16:00 (r)
10:50 **„De la teorie la evaluare”** – Examen de jurnalistică 16:55 (r)
11:10 **Facultatea de Drept** Drept civil (8) 17:15 (r)
11:55 ***Tudor Arhezi.*** Documentar 18:05 (r)
12:15 **Facultatea de Drept** Limba română (10)19:00 (r)
13:30 **Artă naivă.** Reportaj 20:15 (r)
13:45 **Departamentul pentru pregătirea personalului didactic** Psihologia educației (2) 20:30 (r)
14.20 ***Atelier studențesc:* „Sănătate fără fumat”**
14:40 **Studenți în concert** 21:00 (r)
18:20 ***Alma Mater 2001***
18:30 **Ştiri**

Miercuri
11 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***O oră cu Nicolae Cristache.* Revista presei**
9:00 ***Fotograme universitare***
9:10 **Facultățile de Marketing şi de Management** Matematici pentru economişti (4) 15:30 (r)
9:30 Prezentare. **Facultățile din Constanța ale Universității *Spiru Haret*** 15:55 (r)
9:40 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Statistică economică (5) 16:05 (r)
10:10 ***Dor de libertate.*** *„Animale în captivitate”,* ep.1, 16:35 (r)
10:25 **Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine** Istorie şi civilizație engleză (3) 16:50 (r)
11:05 **Sesiune omagială – 150 de ani de la naşterea lui Spiru Haret** 17:30 (r)
11:30 **Facultatea de Drept** Drept roman (10) 17:55 (r)
12:00 **Vârstele memoriei: Adamclisi**
12:10 **Facultatea de Sociologie - Psihologie** Psihologie experimentală (1)19:00 (r)
12:40 **Semnal editorial. Sociologie** 19:30 (r)
12:50 **Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine** Limba latină (1) 19:35 (r)
13:20 ***Castelul Peleş.* Documentar** 20:05 (r)
13:45 **Facultatea de Filosofie şi Jurnalistică** Teoria comunicării (7) 20:30 (r)
14:35 **Atelier studențesc:** *„Imaginea jurnalistului în percepția publicului”*
15:20 ***Cântece pe Olt*** 21:20 (r)
18:30 **Ştiri**
18:50 **Alma Mater 2001**

Joi
12 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***O oră cu Nicolae Cristache*. Revista presei**
9:00 ***Secvențe universitare***
9:10 **Facultățile de Marketing şi de Management** Matematici pentru economişti (5) 15:35 (r)
9:35 Prezentare. **Facultățile din Râmnicu Vâlcea ale Universității *Spiru Haret*** 16:05 (r)
9:45 **Facultăți cu profil economic** Economie politică (8) 16:15 (r)
10:45 ***Piața.*** Documentar 17:10 (r)
11:10 **Facultatea de Sociologie - Psihologie** Informatică pentru sociologie (4) 19:00 (r)
12:05 ***In lumea lui „Nenea Iancu”***. Documentar 17:40 (r)
12:50 **Facultatea de Drept** Limba română (11) 20:10 (r)
13:50 ***Dor de libertate.*** *„Animale în captivitate”,* ep.2, 19:55 (r)
14:00 **Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine** Limba latină (2)
14:35 ***Concert cameral „Credo”*** 21:10 (r)
18:20 ***TVRM.* Repere şi coordonate**
18:30 **Ştiri**

Vineri
13 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***O oră cu Nicolae Cristache***. Revista presei
9:00 ***Fotograme universitare***
9:10 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Bazele informaticii (7) 15:15 (r)
9:35 Prezentare. **Facultățile din Blaj ale Universității *Spiru Haret*** 15:45 (r)
9:45 **Facultatea de Sociologie-Psihologie** Psihologie experimentală (2) 15:55 (r)
10:20 ***Reciclarea prosperității***. Documentar 16:30 (r)
10:50 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Geografie economică mondială (6) 16:55 (r)
11:55 ***Expoconstruct 2001*** 19:55 (r)
12:05 **Facultatea de Educație Fizică şi Sport** Anatomie funcțională (1) 19:00 (r)
13:00 ***Dor de libertate***. *„Animalele în captivitate”*, ep.3, 18:00 (r)
13:20 **Facultatea de Drept şi de Limbi şi Literaturi Străine** Introducere în informatică (1) 20:05 (r)
13:45 **Anul Brâncuşi.** ***Popas la Hobița*** 20:30 (r)
14:00 **Facultatea de Drept** Drept civil (9) 20:45 (r)
14:40 ***Studenți în concert*** 21:25 (r)
18:20 ***TVRM*. Repere şi coordonate**
18:30 **Ştiri**
18:50 **Alma Mater 2001**

Sâmbătă
14 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 **Facultatea de Filosofie şi Jurnalistică** Teoria comunicării (8) 15:30 (r)
8:55 **Atelier studențesc.** *„Imaginea jurnalistului în percepția publicului”* 16:30 (r)
9:40 Prezentare. **Facultățile din Câmpulung Muscel ale Universității *Spiru Haret*** 17:15 (r)
9:50 **Facultăți cu profil economic** Economie politică (9)
10:40 ***Comerț cu amănuntul***. Documentar 17:55 (r)
11:10 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Bazele informaticii (8) 17:20 (r)
11:40 **Biserica din Brădeşti.** Documentar
11:55 **Facultatea de Sociologie-Psihologie** Psihologie experimentală (3)
12:30 ***Atelier studențesc.*** *„Profesorii profesorilor noştri”*
13:25 **Facultatea de Management Financiar-Contabil** Statistică economică (6)
13:55 ***Lieduri pe versuri de Eminescu***
14:15 **Facultatea de Drept** Limba română (12) 19:00 (r)
15:15 ***Autografe muzicale***
18:30 **Ştiri**
18:50 **Alma Mater 2001**
20:00 Film artistic: ***Isus***

Duminică
15 aprilie 2001

7:30 **Ştiri (r)**
8:00 ***Obiceiuri de Paşti***
8:10 ***Muzică populară românească***
8:35 ***O universitate pentru mileniul III***
8:55 **Literatura română**: *Octavian Goga – 120 de ani de la naştere*
9:30 ***Centenarul filmului românesc (I)***
10:35 Prezentare. **Facultatea de Sociologie-Psihologie**
11:10 ***Concert cameral***
11:40 ***Centenarul filmului românesc (II)***
12:35 Prezentare. **Facultatea de Management Financiar-Contabil**
12:50 Film artistic. ***Isus***
14:50 **Muzică la castel**
15:25 Prezentare. **Facultatea de Filosofie şi Jurnalistică**
15:40 ***Muzică şi dansuri irlandeze (I)***
16:35 Prezentare. **Facultatea de Marketing şi Comerț Exterior**
16:45 ***Muzică populară românească***
17:10 ***Literatura română paşoptistă***
17:35 ***Muzică şi dansuri irlandeze (II)***
18:15 **Spiru Haret – ctitor de şcoală românească**
18:20 ***TVRM.*** Repere şi coordonate
18:30 **Ştiri**
18:50 ***Horă la români***
19:20 ***Nemuritorul jazz (I)***
20:15 ***Cântece şi jocuri din Valea Lăpuşului***
20:45 ***Nemuritorul jazz (II)***

Posibilități de recepționare a emisiunilor

Cursurile Universității *Spiru Haret*, precum şi celelalte emisiuni pot fi recepționate prin rețelele de televiziune prin cablu sau cu antenă individuală de satelit.

Se recomandă celor ce doresc să recepționeze programele TVRM să se adreseze societății de cablu din zona de domiciliu.

Pentru recepționarea programului cu antenă individuală:

– Satelit intelsat F705, 342. Est;
– Frecvența de recepție: 11478 MHz, polarizare verticală;
– Transmisie MPEG 2-4:2:0;
– Symbol rate: 2 604 110 bps;
– Data rate: 3 559 000 bps;
– FEC 3/4

E-mail info@SpiruHaret.ro
Pagina Internet: www.SpiruHaret.ro

Sinteza cursurilor poate fi consultată pe Internet în Biblioteca virtuală a Universității *Spiru Haret*, la adresa www.Spiru Haret.ro

În sprijinul pregătirii studenților

Cursuri și alte lucrări didactice

care urmează să apară
în Editura Fundației *România de Mâine*

Facultatea de *Management Financiar -Contabil*

Anul I	
• **Constantin Enache, Constantin Mecu (coordonatori)**	*Economie politică,* vol. 1 şi 2 (reeditare)
• **Emilian Dobrescu (coordonator), Cristina Barna, Cristian Uță, Rodica Zorzoliu**	*Economie politică* (Caiet de seminar) (reeditare)
• **Rodica Trandafir, I. Duda (coordonator), Aurora Baciu, Rodica Ioan**	*Matematici pentru economişti* (vol. 2)
• **Cicilia Ionescu,**	*Bazele contabilității* (reeditare)
• **C. Ionescu, L. Haiduc, E. Ionescu, Doina Mihai**	*Bazele contabilității (Caiet de lucrări practice)*
• **Daniel Mareş, Manuela Grigore Flavia Ghencea, Râcu Lascu, Andronie Maria, Dan Trană**	*Bazele informaticii* (reeditare)
• **Ioan Gâf-Deac, Maria Gâf-Deac**	*Tratat de tehnologii moderne* (reeditare)
• **Ionel Dumbravă**	*Management general* (reeditare)
• **Angela Popescu**	*Statistică* (reeditare)
• **Angela Popescu**	*Lucrări aplicative de statistică* (reeditare)
• **I. Antonescu, A. Popescu, M.Voineagu, Puiu Georgescu**	*Curs de statistică şi caiet de aplicații*
• **Doina Fusaru**	*Birotică* (reeditare)
• **Doina Fusaru, Daniel Mareş, Dan Trană, Mihai Gabriel**	*Instrumente birotice* (reeditare)
• **Sandra Dungaciu**	*Sociologie generală* (sinteze) (reeditare)
• **Roman Vasile, Viorica Tomescu**	*Sociologie generală*
• **Gheorghe Răboacă**	*Metodologia cercetării ştiințifice economice* (reeditare)
• **Sabina Drăgoi-Făinişi, Emilia Bondrea**	*Le français en situations. Manual de limba franceză* (reeditare)
• **Ruxandra Vasilescu, Ramona Mihăilă, Rodica Ştefan, Elena Beldea, Ana Munteanu**	*Come Along.* Limba engleză pentru economişti
Anul II	
• **Cicilia Ionescu, L. Haiduc, E. Ionescu, St. Florea, Victoria Bărbăcioru, Victoria Firescu**	*Contabilitate financiară*
• **Doina Mihai, L. Ilincuță**	*Contabilitate financiară* (Caiet de lucrări practice)
• **Radu Stancu, Constantin Jurcă**	*Drept civil şi administrativ*
• **Marin Popescu, Constantin Jurcă**	*Drept comercial*
• **Mariana Cioponea, Grigore Nicolae Lăcrița, Luminița Ristea**	*Finanțe publice* (Caiet de aplicații)
• **Petre Popeangă, Florea Ştefan, Victoria Firescu**	*Organizarea şi conducerea activității financiar-contabile a întreprinderilor mici şi mijlocii*
• **Ion Popescu, Constantin Ciurlău, Dan Pivodă, Marin Comşa**	*Previziune economică*
• **Cătălin Ghinăraru**	*Economia informației*
• **Cătălin Ghinăraru, N. Niculescu, Gh. Goanță, Ion Papa**	*Economia protecției mediului*
• **Victor Ştefan, Cornel Ionescu, E.Ghiorghiță**	*Curente de gândire economică contemporană*
• **Constantin Mecu, Mariana Baicu, V.Bică**	*Economie europeană*
• **Cornel Bârnea**	*Mecanismele politicilor economice ale reformei*

*

– Prețul fiecărei cărți urmează să fie stabilit în funcție de tirajul comandat.
– La înscrierile anticipate se acordă o reducere de 30%.
– Înscrierile se fac prin intermediul unui asistent (preparator) de la disciplina respectivă, iar cărțile se difuzează prin Secretariatul facultății.

(Pentru anii III şi IV lista va apărea în numărul următor)

Anul II, Facultatea de Sociologie-Psihologie. Seminar la Psihologie socială.

Opinia națională

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ* ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA *ROMÂNIA DE MÂINE*.
Instituție social - umanistă de cultură, ştiință şi învățământ
Revista se poate procura prin abonament la toate oficiile poştale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăseşte la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poştal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională,* Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, Bucureşti, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019
Machetarea computerizată şi tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ŞI TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*
Publicația **OPINIA NAȚIONALĂ** este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții şi Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Telefoane:
410.39.11 şi
410.39.13,
interioare:
117, 122
Fax: 411.33.84

La împlinirea vârstei de 60 de ani

OMAGIU ISTORICULUI IOAN SCURTU

Sub egida muzeului Vrancei, Editura D. M. Press din Focşani a scos, recent, o carte remarcabilă, un ***Omagiu*** închinat ***istoricului Ioan Scurtu*** cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani. Colecția sub care apare acest volum, de aleasă ținută ştiințifică şi grafică, se cheamă ***O viață pentru istorie*** şi o asemenea titulatură se potriveşte întocmai ilustrului omagiat. Pentru că el este cunoscut şi recunoscut în rândurile intelectualității, ale tuturor celor pe care-i interesează trecutul românesc, drept un cercetător de înaltă clasă, educator pasionat, scriitor talentat şi un om de mare caracter. Profesorul universitar dr. ***Ioan Scurtu*** ne recompensează, prin viziunea sa organică asupra lumii, prin remarcabila sa putere de muncă, de creație, prin obiectivitatea, coerența şi rectitudinea sa, aşadar printr-o autentică valoare, de toate acele meschine tribulații emfatice sub care pretinşi elitişti, denigratori prin vocație ai istoriei noastre naționale, tocmai pentru că sunt lipsiți de orice merit în planul creației personale, năvălesc în panteonul ideilor gingaşe, precum o cireadă într-un muzeu de cristaluri.

Domeniile în care prof. univ. dr. ***Ioan Scurtu*** a înscris contribuții ştiințifice de mare preț, în cei aproape 40 de ani de activitate la Catedra de istoria românilor de la Universitatea bucureşteană, sunt pe cât de numeroase, pe atât de importante. „Veacul al XX-lea din istoria românilor – remarcă un confrate al sărbătoritului – şi-a aflat în *Profesorul Ioan Scurtu* pe unul dintre cei mai prestigioşi interpreți, iar epoca 1918–1940, pe cel mai de seamă „cronicar" al ei". Argumente în acest sens sunt valoroasele studii de sinteză şi temeinicele monografii sau biografii istorice, editarea, riguros ştiințifică, a unor masive colecții de documente, a memoriilor unor reputați specialişti, nenumăratele contribuții în revistele de specialitate, din țară şi străinătate, comunicările prezentate la reuniunile ştiințifice naționale şi internaționale. Profesorul ***Ioan Scurtu*** şi-a înscris de asemenea numele în rândul celor mai de seamă conducători ai Direcției Generale a Arhivelor Naționale ale României, calitate în care a contribuit la mai buna conservare şi la valorificarea bogatului patrimoniu național de documente, la depistarea şi aducerea în țară, din arhivele străine, a numeroase materiale privitoare la trecutul nostru național, precum şi la crearea Facultății de Arhivistică din Bucureşti. Lucrările de licență şi de doctorat ale studenților prof. univ. dr. ***Ioan Scurtu*** au îmbogățit istoriografia română cu idei noi, cu nu puține contribuții de referință. De altminteri, *Bibliografia* lucrărilor elaborate de prof. univ. dr. ***Ioan Scurtu*** vorbeşte de la sine despre amplitudinea personalității sale. Cele 19 cărți de autor, 24 cărți la care a fost deopotrivă coordonator şi coautor, 42 cărți la care a fost coautor, alte 12 cărți care l-au avut drept editor, autor de prefețe sau de studii introductive, plus cele 155 de studii de specialitate, publicate în țară şi străinătate, îl recomandă, într-adevăr, pe prof. univ. dr. Ioan Scurtu ca pe cel mai de seamă istoric al vieții politice româneşti din secolul XX.

Orice carte concepută ca un Omagiu este îndreptățită să adăpostească în paginile sale referiri concrete la această operă remarcabilă. Coordonatorul volumului amintit, Horia Dumitrescu, împreună cu cei 40 de autori au considerat, pe bună dreptate, că personalitatea prof. univ. dr. ***Ioan Scurtu*** se refuză atitudinii encomiastice şi, spre a-i cinsti cu adevărat probitatea şi modestia binecunoscute, componentele unui asemenea omagiu se înfățişează ca tot atâtea contribuții ştiințifice de real interes istoriografic şi, nu puține, de certă originalitate. A rezultat, astfel, prin acest volum omagial, un compendiu de peste 800 pagini de istorie modernă a românilor, unitar, temeinic documentat, obiectiv, cu perspective inedite, dar şi cu acele virtuți stilistice care-i împrumută scrisului aderența integrală a cititorului. O carte care se citeşte cu un mare interes, dar şi cu mare plăcere.

Cu bucuria de a-l avea printre colaboratorii săi prestigioşi, revista ***Opinia națională*** îi urează ilustrului sărbătorit strămoşescul *LA MULȚI ANI!*

Mihai IORDĂNESCU

Numărul următor al revistei *Opinia națională* va apărea luni, 30 aprilie 2001

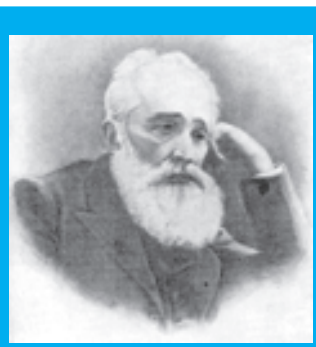

BOGDAN PETRICEICU HASDEU
ÎNTÂIUL PUBLICIST ROMÂN CU VOCAȚIE EUROPEANĂ

ETERNUL NOSTRU CONTEMPORAN

Excepționala forță de pătrundere a lui B. P. Hasdeu îi conferă publicisticii sale o *valoare anticipativă* pe măsură, o *premoniție* adesea surprinzătoare. Avem de-a face aici cu un fenomen compensatoriu întâlnit și în alte cazuri celebre, între care, ulterior, Nicolae Iorga; dacă o dată cu trecerea timpului, adevărurile științifice dintr-o lucrare sau alta înregistrează un firesc proces de reevaluare, de corecție și de completare, iar menținerea lor în actualitate este adesea strict determinată de contribuția cercetărilor ulterioare, în schimb perspectiva din care ele au fost formulate și însăși expresia lor, de reflecție și vibrație spirituală, le prelungesc receptarea mult peste limita de rezistență a informațiilor utilizate. Chiar depășită în structura ei concretă, faptică, o asemenea lucrare rezistă prin fondul ei resurecționar, prin „neliniștea" cu care tulbură inerția cotidiană și simțul comun. Publicistica de înaltă ținută tocmai din acest izvor de apă vie se nutrește; publicistica de calitate nu „povestește", ea interoghează prin chiar nevoia de interogație pe care o cultivă. Iar prin sincretismul și capacitatea ei de sinteză, prin ideile sale genuine, fulgurante, dar de o mare putere germinativă și comportând, tocmai de aceea, o mai largă sferă de interpretare, cu sugestii ce pot fi preluate din mers și dezvoltate de sine stătător, o asemenea publicistică vine direct în întâmpinarea viitorului public, se integrează mai repede gustului și exigențelor lui, rezistă pe o durată mult mai amplă.

În cazul lui B.P. Hasdeu, această forță anticipativă este și mai uimitoare. În publicistica sa regăsim nu numai o stare de spirit care ni-l face contemporan, dar și acel roi de diamante în vâltoarea căruia ne lasă să întrezărim imaginea virtuală a marilor creator români din domeniile literaturii, cercetării istorice, economiei politice, diplomației, dreptului, folcloristicii ș.a.m.d. Cel care avertiza că *„ziarele s-au inventat nu atât spre a înregistra seaca actualitate, precum spre a pregăti ziua de mâni"*[1] proiecta imaginea viitoare a poetului într-o formulă pe deplin validată de vreme, ca pe cel care *„va crea de acum înainte poezia filosofică, în care să se răsfrângă nu entuziasmul religios, nu istoria trecutului, nu superficialitatea amoarei etc., ci sublimele profundități ale metafizicei"*[2]. Aici este limpede prevestit Eminescu. Și tot aici, în serialul publicistic neîncheiat, *Mișcarea literelor în Ieși,* printr-un citat din filosoful Dugald-Stewart, cum că *„Poetul, în producerile sale serioase, ținteşte a înălța închipuirea cititorului mai presus de lucruri simțite, a-l răpi din cercul vieței de toate zilele"*[3], avem anticipate ideile mioresciene din *O cercetare critică asupra poeziei române la 1867.* În primul număr al revistei *Anghiuță*[4], discursul lui Berlicoco, „capul partidului anti-conservatoriu" (în care recunoaștem pe C.A. Rosetti), prefigurează retorica absurdă a lui Cațavencu și chiar unele valențe din Eugen Ionesco. Iar dezvoltarea ideii că seva proaspătă a poeziei vine din arhaisme și din esența graiurilor regionale, nu din neologisme, că reușita unei poezii stă în logodna ferice dintre idee, grai și efect, depășea conceptul poeziei ca mimesis, ca reprezentare, concept dominant la noi până târziu, apropiindu-se uneori chiar de simbolism prin accentul pus pe individualitatea creatoare a poeziei, pe geneza emoțională comună a limbajului și poeziei, chiar pe esența sugestivă și muzicală a poeziei. Desigur, concepția lui B.P. Hasdeu despre literatură, așa cum o găsim explicată în publicistica sa, nu ajunge până la teoria „dicteului automat", dar o prefigurare a hazardului, a „câmpurilor magnetice" de mai târziu, o întrezărire nu numai a atmosferei schițelor lui Caragiale, dar chiar a unor pasaje suprarealiste din Urmuz ar putea fi localizate la o lectură atentă a revistei *Aghiuță*, bunăoară, în paginile căreia citim: *„Elevul Ghiță Flutur se afla în cea mai strânsă legătură de amiciție cu Iordăchel, fratele Smărăndiței. Amicii amicilor noștri sunt amici ai noștri, zice un proverb adus din țara care nu-și aduce de la noi decât gogoașe... de mătasă. Presupunându-se deci că Iordăchel nu putea a nu fi amic cu soră-sa, urmează, neapărat, că și Flutur, amicul lui Iordăchel, trebuia să devină amic cu Smărăndița, amica susmenționatului"*[5]. Bucata *Să vedeți cine sum eu* prefigurează un fel de anchetă socială avant la lettre, iar un dialog între Iancu și Ioniță[6] pare extras din atmosfera schiței lui Caragiale, *Căldură mare*. Toate aceste asociații și multe altele, ca și valențele de ironie, sarcasm, diatribă nu au un caracter programatic, nu se manifestă decât ca efecte spontane, dar strălucite ale inteligenței vii, scormonitoare, cu un acut simț de observație și cu arta expresiei verbale prin care B.P. Hasdeu își depășea contemporanii și își întărea destinul unui izolat între ai săi. Singura notă comună a acestor valențe, notă într-adevăr programatică, o regăsim în însăși afirmația lui Hasdeu cum că *Aghiuță*, de pildă, *„e religios chiar când râde, ca bachantele antichității"*, veritabilă autocaracterizare a *„unui om în care n-a murit credința în bine, frumos și adevăr, care face din orice acțiune a vieții sale un altar al aspirației spre ideal"*[7].

Pe lângă atmosfera unora dintre creațiile literare de mai târziu, în publicistica lui B.P. Hasdeu întâlnim și alte anticipații, între care și câteva direcții, azi fundamentele, de cercetare științifică, de politică economică și culturală cu adevărat națională. De pildă, noua sa concepție istorică și filologică se face simțită încă din anul 1860, o dată cu apariția studiului de referință *„Perit-au dacii?"* în revista *Foiță de istorie și literatură.* Și tot acum începe interpretarea limitată, unilaterală și chiar rău-voitoare a creației sale. Explicația acestei contradicții dintre valoarea excepțională, pe care o reprezintă publicistica lui Hasdeu, și receptarea ei nu o dată refuzată de către conaționali ai săi ține, după cum amintim anterior (*Opinia națională* nr. 299 și 301), de însuși momentul apariției lui Hasdeu în societatea românească. Este momentul când la noi se puneau bazele culturii moderne și când, deci, progresul fiecărui domeniu era condiționat de progresul concomitent al celorlalte. Această stare de lucruri, care stimula pe direcții multiple mintea atotcuprinzătoare și neobosita putere de muncă proprii lui Hasdeu, producea, dimpotrivă, inhibiție și spaimă în rândul contemporanilor săi români, altminteri spirite cultivate în mare parte, dar pe zone restrânse, fără vocație enciclopedică. Această contradicție între „întreg" și „fragment", între „totalitate" și „segment" apare în toată amploarea ei, ca spațiu și timp, în cazul studiului *„Perit-au dacii?"*. Excepționalele posibilități ale lui Hasdeu în desluşirea sensului istoriei noastre se manifestă o dată cu acest studiu, unde analizează în profunzime texte din Pausanias, Appian, Dion Cassius, Eutropius și alte izvoare ce i se par tendențios interpretate de istoricii Școlii Ardelene, când aceștia pretindeau că Dacia a fost golită de locuitori o dată cu retragerea lui Aurelian. În fața acestei erori de interpretare, Hasdeu devine nu o dată sarcastic.

Asemenea izbucniri, frecvente în întreaga publicistică hasdeleană, nu erau expresia unui spirit caustic, ranchinos, cum au fost adesea interpretate, ci ele exprimau exuberanța inteligenței suverane, aspirația spre o cunoaștere de profunzime, totală, capabilă să lumineze tainele problemei aduse în discuție. Cercetând istoria limbii române, B.P. Hasdeu ajunsese la concluzia, justă, că ea nu poate fi pe deplin înțeleasă fără cunoașterea elementelor autohtone. Problema substratului limbii române fusese ridicată, pentru întâia oară, de Dimitrie Cantemir, amintită, mai mult teoretic, și de câțiva cercetători străini, dar ea era negată de reprezentanții Școlii Ardelene, dintr-un justificat spirit de rezistență națională. De altminteri, Hasdeu este cel dintâi care explică această negație prin contrast cu starea de înrobire a Ardealului[8].

În studiul *Perit-au dacii*?, teoria substratului începe, deci, să dobândească dimensiunile și însemnătatea ei reală. Ea avea să câștige treptat lingvistica europeană grație, în bună măsură, tocmai muncii de pionier a lui Hasdeu în revistele sale, unde s-a ocupat, în repetate rânduri, de amestecul limbilor. Și până la Hasdeu o seamă de trăsături fonetice și elemente de vocabular fuseseră puse pe seama substratului, respectiv a limbii autohtone a dacilor. Primul, după Cantemir, care s-a ocupat de „tracismul limbii române", punându-l în relație cu albaneza (ca limbă provenită din aceeași ramură traco-iliră), a fost J.E. Thunmann. I-a urmat J.B. Kopitar, P.S. Safarik, Fr. Miklosich, H. Schuchardt, G.I. Ascoli[9]. Considerându-i pe albanezi urmași ai ilirilor, iar pe români daci (traci) romanizați, Miklosich, de pildă, explica asemănările dintre română și albaneză prin înrudirea dintre tracă și iliră. Demersul ca atare avea erorile oricărui început, amplificate prin faptul că respectivii cercetători străini nu cunoșteau bine limba română.

Hasdeu venea cu o perspectivă mult mai amplă și cu o investigație incomparabil mai bogată, evidențiind astfel ideea, confirmată de cercetările ulterioare, că influența substratului este mult mai profundă, ea nu se reduce la un număr de cuvinte, ci afectează, pe lângă vocabular, și sistemul fonetic, structura morfologică și chiar sintaxa. Spre deosebire, deci, de înaintașii săi, Hasdeu nu se limita la comparația cu albaneza, ci căuta elemente de sprijin și printre fragmentele din vechile dialecte tracice, fragmente păstrate la scriitorii vechi greci și latini și în inscripțiile traco-asiatice, pe cale, atunci, de a fi descifrate. După depistarea elementelor atestate în albaneză sau în tracă, Hasdeu mergea mai departe și le compara cu alte limbi indo-europene, cu sanscrita, cu zendica, cu elina, cu celtica, cu lituaniana etc. Bogatele sale cunoștințe lingvistice (un biograf îi atribuie cunoașterea a 26 de limbi) aveau astfel să se dovedească o adevărată mină de aur. Fie și numai pentru perspectiva și ipotezele de lucru pe care le propunea. Un exemplu: cuvântul *argea*, nedepistat pe atunci în albaneză, a fost considerat de Hasdeu ca provenind din substrat, pe baza comparației cu cimeriana, cu macedoneana și cu un cuvânt de origine tracă. Această etimologie, admisă de unii, a fost suspectată și chiar respinsă de cei mai mulți, până când, în cele din urmă, cuvântul a fost descoperit și în albaneză, dovedind astfel justețea afirmației lui Hasdeu.

Din păcate, tocmai această genială capacitate de analiză și interpretare, cu aducerea în primplanul investigației a mai multor idiomuri indo-europene, a trezit în rândul lingviștilor români un fel de spaimă de necunoscut și pe mulți i-a împins spre formula cea mai facilă, de suspectare sau de respingere a soluțiilor hasdeene, chiar fără a li se demonstra netemeinicia. Este, între altele, și cazul etimologiei cuvântului *doină.* Originea sa dacică a fost stabilită de Hasdeu pe baza apropierii de lituanianul *daina* „doină" și de alte forme din diverse limbi indo-europene. Un împrumut direct din limba lituaniană în limba noastră nu este posibil, date fiind slabele legături dintre români și lituanieni. În schimb, concordanțele numeroase dintre limbile baltice și traco-dacă indică originea autohtonă a cuvântului românesc ca indiscutabilă. Singura obiecție mai serioasă a fost aceea că, moștenit fiind, cuvântul ar fi trebuit, prin transformările sale fonetice, să devină *doaină*. Dar obiecția ca atare nu se mai susține de vreme ce limba română are o formă dialectală *daină,* care pare a fi chiar cea originală. În orice caz, cercetările etimologice lituaniene asupra cuvântului *daina* merg pe urmele lui Hasdeu și admit apropierea de românescul *daină,* pe câtă vreme unii cercetători români persistă în respingerea acestei etimologii numai pentru motivul că idiomurile iranice, celtice, indiene ș.c.l., necunoscându-le, îi înspăimântă.

Filolog dublat de o profundă cunoaștere a istoriei și a civilizației, B.P. Hasdeu explică asemănările dintre limba română și limba albaneză îndeosebi pe baza substratului, dar și a elementului latin, foarte important chiar și în albaneză. Acest raport este invers proporțional în cele două limbi: albaneza este iliră cu componente latine, iar româna este latină cu unele elemente dacice. Dar elementele comune, de substrat și latine, nu dovedesc relații de vecinătate între români și albanezi, ci se explică doar prin comunitatea substratului preroman. Această idee justă, întemeiată pe o analiză multilaterală a documentelor de limbă și istorice, nu este pe deplin asimilată nici astăzi de către acei cercetători care, pentru a explica asemănările dintre români și albanezi, recurg la formule facile, strămutându-i fie pe români în sudul Dunării, fie pe albanezi la nordul fluviului. Ovid Densusianu nu și-a putut demonstra niciodată teza că substratul limbii române este ilira și nu limba dacă și cu toate acestea mulți dintre cercetătorii români ce i-au urmat au acceptat tacit ilirismul lui Densusianu, deși nu erau de acord cu teoria lui, fără suport nu numai lingvistic, dar nici istoric și arheologic, cum că poporul român s-ar fi format în sudul Dunării.

La o asemenea elevație a ideilor se ridică publicistica hasdeeană. Pe linia marilor clasici ai culturii române, care au desfășurat și o bogată activitate publicistică, B.P. Hasdeu nu reduce scrisul cotidian, revuistic, la mărunte evenimente politice sau de altă natură, ci îl asociază unei ample dezbateri de idei, lansării de opinii și ipoteze substanțiale dintre care multe au fost validate de vreme.

Hasdeu, eternul nostru contemporan!

Mihai IORDĂNESCU

(Va urma)

---

1. *Traian*, 25 nov. /7 dec. 1869.
2. *Din Moldova*, nr. 12, 1863, p. 100.
3. Ibidem, nr. 13-14, p. 6.
4. *Aghiuță*, anul I, București, nr. 1, 3 noiembrie 1863.
5. Ibidem, nr. 21, 10 nov., 1863, p. 13.
6. Ibidem, nr. 24, 3 mai 1864, p. 181.
7. Vasile Sandu, *Publicistica lui Hasdeu,* București 1974, p. 74.
8. *Foiță de istorie și literatură*, 1860, nr. 2-6. Vezi și Cicerone Poghirc, *B.P. Hasdeu, Lingvist și filolog*, București, 1968, p. 166-167.
9. Cicerone Poghirc, op. cit., p. 168-169.